

bilem iniquitatem ipsorum justissime punit, cuius amore et gravissimo onere oppressi demerguntur in tartarum, descendentes in profundum quasi lapis, et submersi quasi plumbum in aquis vehementibus. Quod etiam liber Apocalypsis de tota civitate hujus sæculi, id est universa multitudine damnatorum terribiliter extremo judicio futurum significat et denuntiat, dicens: « Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et misit in mare, dicens: Hoc impetu mittetur Babylon magna illa civitas, et ultra jam non inveniatur (Apoc. xviii, 2.) »

Conclusio. — Quæ cum ita sint, deposita omni contentionis animositate, deposita novitatum presumptione, agnoscamus fideliter divinam veritatem, sequamur obedienter paternam auctoritatem, caveamus vigilanter erroris et mendacii fallacissimam vanitatem; servantes Deo auxiliante semel « depositum » nobis veræ fidei inviolatum thesaurum; et « fugientes profanas vocum novitates atque oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt (I Tim. vi, 20, 21). »

SANCTI REMIGII

LUGDUNENSIS EPISCOPI

SUB NOMINE ECCLESIAE LUGDUNENSIS

ABSOLUTIO CUJUSDAM QUÆSTIONIS

DE GENERALI PER ADAM DAMNATIONE OMNIUM ET SPECIALI PER CHRISTUM EX EADEM EREPTIONE ELECTORUM.

Nuper quæstio habita est quomodo recte et fideliter possit intelligi: Tota humani generis massa merito primæ transgressionis ad æternum interitum damnata? cum procul dubio omnium electorum numerus ex ipsa esset assumendus divina prædestinatione, ac præscientia æternaliter præcognitus, et præordinatus ad vitam æternam; si enim iste beatorum, et sanctorum numerus in illa erat ad interitum divino judicio condemnatus, quomodo erit velut e contrario divinæ misericordiæ beneficio ad vitam prædestinatus? Et utrumque utique æternaliter, atque immobiliter in ejus æterno et incommutabili consilio, qui juxta prophetam: « Fecit quæ futura sunt (Isa. xli, 11, sec. LXX). » Neque enim juxta catholicæ veritatis regulam dicere possumus omne humanum genus illius prævaricationis merito ad interitum fuisse damnatum, sed nequaquam ad eundem interitum prædestinatum: cum omnipotentis Dei justo et æterno judicio nihil potuerit æternaliter esse damnatum, quod non ita præcognitum, et præscitum sit fuisse damnandum. Omnia namque opera sua, tanquam vere justa et recta et præscivit futura, et prædestinavit sine dubio facienda. Prædestinavit itaque et hanc humani generis justam ac debitam damnationem, cui et generaliter ex illius justitia omnes essent obnoxii: et ex qua specialiter ex illius misericordia discernentur, et salvarentur electi, manente scilicet inconversa damnationis prædestinatione in reprobis; et manente similiter inconversa ereptionis prædestinatione in electis; dum justissimo et admirabili ordine divinæ æquitatis et misericordiæ, et illud oportuit prius fieri ad ostendendam severitatem Dei, et istud postmodum ad ostenden-

dam bonitatem Dei? Quod tamen utrumque simul, ita semper in æterno Dei consilio fuerat prædestinatum: ut sic unum decerneretur judicii æquitate, et quantum ad illius massæ damnatæ meritum pertinet immobili severitate: quatenus et alterum gloriosissime impleteretur divini arbitrii potestate, et misericordissimi Conditoris gratuita bonitate.

Quapropter juxta pusillitatem sensus nostri ubicunque legimus, sive in divinis Scripturis, sive in dogmatibus Patrum totam humani generis massam in primo, et per primum hominem peccantem esse damnatam, nihil aliud intelligendum occurrit, nisi eam justo Dei judicio, merito primi illius peccati æternæ damnationi traditam: De qua damnatione per unum hominem in mundum ingressa manifeste dicit Apostolus: « Nam judicium ex uno in condemnationem (Rom. v, 16). » Quæ utique, sicut jam dictum est, non potest recte intelligi nisi æterna. Si ergo recte intelligitur, tota ipsa humani generis massa damnata, æternæ perditioni tradita, quid est hoc aliud, nisi eidem æternæ perditioni destinata, sive prædestinata, ut quantum pertinet ad meritum culpæ suæ, illius videlicet primæ prævaricationis, esset juste omnino, et tota, et simul æterna sententia condemnata. Quantum vero attinet ad bonitatem et misericordiam Conditoris (qui sibi nec necessitatem imposuit, nec potestatem abstulit) ut de creatura sua, justa exigente severitate judicando, posset inde salvare quantum illi placeret per indebitam gratiam, quod juste et æternaliter fuerat damnatum per culpam, manente scilicet damnationis sententia, in quibus permanet et reatus, et soluta in his, in quibus idem reatus per Christi sanguinem est solu-

us : atque ita prædestinatio omnium electorum Dei, ita ejus æterna dispositione esset præordinata, ut ex sorte æternæ damnationis transferrentur in sortem æternæ salutis et liberationis : ut et ibi fuerit etiam pars ista vere communi sententia condemnata, et hic vere sola Dei gratia liberata; tantoque fieret gravior et devotior liberanti, quanto se agnoscit verius vere obnoxiam fuisse æternæ damnationi.

Hanc namque electorum translationem a sorte illius damnationis in sortem liberationis sublimiter et attentissime commendat Apostolus fidelibus agnoscendam, et cum omni gratiarum actione recolendam, ita dicens : « Gratias agentes Deo et Patri qui dignos nos fecit in parte sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suæ (Col. 1, 12, 15) : » Et hanc iram æternæ vindictæ ac damnationis, quæ omni illi masse æqualiter debebatur, fideles per Domini Christi passionem et mortem evasisse. Quam utique non veraciter evasisse dicerentur, nisi ei etiam veraciter obnoxii exstitissent, ita gratulatur atque commendat dicens : « Si enim, cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus, multo magis nunc reconciliati in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum (Rom. v, 10). » Et iterum : « Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Jesum, qui mortuus est pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus (I Thess. v, 9, 10). » Et alio loco : « Et quomodo conversi estis a simulacris servire Deo vivo et vero, et expectare Filium ejus de cælis Jesum, qui eripuit nos ab ira ventura (I Thess. 1, 9, 10). » Hoc etiam Psalmista per adventum Domini Salvatoris futurum, id est antiquam illam iram Dei omnimodo in electis mitigandam atque avertendam, quasi jam factum canit et exultat dicens : « Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorum; mitigasti omnem iram tuam, avertisti ab ira indignationis tuæ (Psal. lxxxiv, 3, 4). » Si enim vere non fuerunt omnes electi, et prædestinati ad vitam in una cum cæteris massa damnationis et perditionis, unde ergo sunt electi et discreti, unde redempti, unde salvati et liberati? Cur et ipsa Veritas de eis dicit : « Venit enim Filius hominis querere, et salvum facere quod perierat (Luc. xix, 10). » Cum ipse Apostolus manifestissime hoc etiam in Actibus apostolorum coram rege, et principibus libere Christi mysterium prædicans attestetur et declaret, referens qualiter sibi a Domino dictum sit in prima statim vocatione et conversione sua. Ait namque ita sibi cœlitus ab eo dictum : « Ad hoc enim apparui tibi, ut constituam te ministrum, et testem eorum quæ vidisti, et in quibus apparebo tibi : eripiens te de populo et gentibus, in quibus nunc ego mitto te, aperire oculos eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem, et de potestate Satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, et sortem inter sanctos, per fidem quæ est in me (Act. xxvi, 16, 17, 18). » Et Dominus ipse in

Evangelio : « Cum fortis, inquit, armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet; sin autem fortior illo superveniens vicerit eum, universa arma ejus, in quibus confidebat, aufert, et spolia ejus distribuit (Luc. xi, 21, 22). » Et alio loco : « Nunc judicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me (Joan. xii, 31, 32). »

Unde quantum Deo auxiliante intelligimus, nullatenus oportet hanc novitatem divisionis induci, ut illa totius humani generis massa (sicut omnes doctores Ecclesiæ sentiunt, totam primi et per primi hominis transgressionem punitam) nunc a nobis ex parte dicatur damnata et ex parte non damnata : ex parte æterno interitui destinata, et ex parte non destinata. Hoc namque modo in electis illam quodammodo levigare, atque extenuare primam et generalem damnationem, nihil est aliud quam divinæ bonitatis et misericordiæ erga eos magnitudinem minorare et coangustare : nec quidquam omnipotens contra prædestinationem suam, qua totam illam massam justa damnatione perire statuit, electos suos inde salvando fecit : quia sic illud statuit merito culpæ, et severitate justitiæ, ut et hoc sibi serviret bonitate misericordiæ; et « haberet, juxta Apostolum, potestatem figulus lutu ex eadem massa » simul et tota damnata « facere aliud vas in honorem » per misericordiam suam, « et aliud in contumeliam » per justitiam suam (Rom. ix); atque ita fierent, ut dictum est, « Ex una atque eadem massa alia vasa iræ, et alia vasa misericordiæ : illa perfecta in interitum, ista in gloriam præparata (ibid.), » ut in ejus laudibus digne et veraciter diceretur : « Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine (Psal. c, 4) : » et « universæ viæ Domini misericordia et veritas (Psal. xxiv, 10). » Quam rem diligentissime et breviter alio loco Apostolus commendat dicens : « Eramus natura filii iræ, sicut cæteri : Deus autem, qui dives est in misericordia propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo (Eph. ii, 3, 4, 5). » Certe hoc ex persona sua et cæterorum fidelium atque electorum loquitur, et tamen et se et cæteros vitio damnatæ ex Adam generationis testatur fuisse, antequam per Christi gratiam liberarentur, naturaliter filios iræ. Quod quid est aliud, quam « vasa iræ, » vasa vindictæ, vasa damnationis æternæ? Et hoc non aliter, sed « sicut et cæteri, » pari scilicet reatu, pari conditione, pari sententiæ damnationis, quæ procul dubio eis cum cæteris omnibus erat communis. Ex qua se et illos aperte docet liberatos « per divitias misericordiæ Dei, et nimiam charitatem ejus » qua etiam talibus subvenit, et tales diligere dignatus est, ut mortuos peccato non solum vivificaret, sed etiam convivificaret Christo, cum ipso eos a mortuis resuscitando, et ad dexteram suam in cœlestibus constituendo.

Hoc etiam alio loco sublimiter, et nimis granditer commendat dicens de ipso Domino et Salvatore no-

stro; « Delens quod adversum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio affligens illud cruci: exspolians se carne principatus et potestates traduxit palam, triumphans illos in semetipso (Col. II, 14, 15). » Juxta hunc namque venerabilem et mirabilem Apostoli sensum ipse Dominus et Salvator, antiqui decreti, id est antiquæ damnationis et præfinitionis, qua in mortem æternam merito, ac juste præcipitabamur, chirographum, quod nostris operibus tanquam propriis manibus cum diabolo feceramus, « venditi sub peccato, » et ejus nos servituti tradentes suo sanguine delevit. Quia « ipse est agnus Dei qui tollit peccata mundi (Joan. I, 29); » quatenus per tale ac tantum pretium soluto ac deleto chirographo peccati, solveretur et vinculum decreti, quod nobis ita erat contrarium, et ita nos fecerat obnoxios, et subditos servituti, ut nemo nostrum caput posset erigere. Et ipsum tulit de medio, ne esset jam obstaculum, et interclusio inter nos et Deum; juxta quod propheta dicit: « Sed iniquitates vestræ diviserunt inter vos et Deum vestrum (Isa. LIX, 2), » sed pateret homini liber aditus et regressus ad Conditorum suum. « Affligens illud cruci, » dum ejusdem peccati nostri, quæ nobis debebatur, pœnam « in carne, » quam suscepit pro nobis, ex nobis ipse sustinuit, attestante etiam propheta, qui ait: « Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit (Isa. LIII, 4). » — « Exspolians se carne, » id est indumentum corporis, quando voluit, sua sponte, sua potestate deponens. « Cum enim accepisset acetum, » sicut ait evangelista, « dixit: Consummatum est, et inclinato capite tradidit spiritum (Joan. XIX, 30), » qui etiam ante dixerat: « Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam: nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a meipso ut iterum sumam eam (Joan. X, 17). » — « Principatus et potestates traduxit palam. » Principatus videlicet et potestates spirituum malignorum diaboli et angelorum ejus, qui ante in genere humano a se decepto et captivo velut libere dominabantur, deonestavit, contumelia et ignominia denotavit, atque omnium credentium, et intelligentium oculis manifestum esse fecit. « Triumphans illos in semetipso, » dum suo pretioso sanguine peccata mundi delevit. Atque ita causas eis antiquæ damnationis et principatus abstulit, et per simplam mortem carnis suæ, duplicem mortem omnium electorum suorum destruxit, liberaus eos et a morte animæ per indulgentiam peccatorum, et a morte corporis, per resurrectionis et immortalitatis tropæum.

Si autem et hoc exigitur, ut de Scripturis aliquod testimonium proferamus, ubi simile aliquid in divinis operibus gestum legitur, scilicet ut quod judicii sui æquitate et severitate decrevit, bonitatis et misericordiæ suæ potestate indulserit, atque in bonum converterit, illud in præsentem occurrit quod beatus Moyses populo, cui regendo et deducendo præerat, de eodem omnipotente Deo dicit: « Timui enim indignationem

A ejus et iram qua adversum vos excitatus delere vos voluit (Deut. IX, 19). » Et post aliqua cum supplicationis suæ, quam pro illius offensionis indulgentia apud Deum fuderat humilitatem et instantiam commendasset, subjunxit atque ait: « Et exaudivit me Dominus etiam hac vice, et te perdere noluit (ibid.). » Ecce populum contumacem et rebellem omnipotens Deus justa indignatione commotus delere voluit: quod utique eum voluisse non, quod absit, fallaciter sed veraciter Scriptura dicit: Et tamen idipsum postea fidelis famuli prece et supplicatione placatus, libera bonitate, et misericordia sua noluit. Non quod in ejus voluntate ulla sit mobilitas, « apud quem, » juxta apostolum, « non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio (Jac. I, 17); » sed quia ita illud justa severitate decreverat, ut id postea mira pietate et justa interveniente causa relaxaret. Tale est illud quod et in eodem Scripturæ loco de Aaron sacerdote, qui sacrilegio populi, in vituli fabricatione et celebritate licet invidius cesserat, dicitur: « Adversus Aaron quoque vehementer iratus voluit eum contere. Et pro illo similiter deprecatus sum (Deut. IX, 20). » Sicut ergo in his evidentibus rebus, et aliud justitia decrevit, et aliud bonitate fecit, nec sibi justus et misericors aliquid contrarium egit, dum et ibi justitiam, et hic misericordiam conservavit: ita profecto et in illa destinatione totius massæ damnatæ ad interitum, quod justa severitate generaliter statuit specialiter inde quos voluit eligendo misericorditer temperavit. Non cujusquam supplicatione, sed quod est ineffabiliter gratius et magnificentius, sola bonitatis suæ dignatione et miseratione utrumque tamen simul in æterno Dei consilio semper fuisse nulli fidelium dubitare licet. Quia quamvis juxta ordinem rerum temporalium præcedat in genere humano justa illa damnatio, et subsequatur illa misericors exinde liberatio, apud æternam tamen atque incommutabilem veritatem, ubi nihil est ante, nihil postea, sed omnia et æqualiter et simul, tam præcedentia scilicet quam subsequantia, in rebus mutabilibus uno cernuntur intuitu, uno disponuntur nutu; utrumque (ut dictum est) et sempiterna præsentia præcognitum, et sempiterna dispositione constat esse præfixum ac præfinitum.

D De hac justissima et generali totius humani generis per Adam damnatione, et per unicum mediatorem ac reconciliatorem Dei et hominum Dominum nostrum Jesum Christum misericordissima et benignissima ablutione plena est Scriptura sancta, sicut jam supra breviter ostensum est; pleni sunt etiam libri beatorum Patrum, ex quorum dictis ad ædificationem et confirmationem legentium hic aliqua subjungere et gratum et necessarium omnino duximus.

Beatus itaque Hilarius exponens verba Apostoli, quæ superius posuimus, id est, ubi de Domino ait: « Delens quod adversum nos erat chirographum decreti (Col. II, 14), » et cætera de hac re ita loquitur: [Carnem enim peccati recepit, ut in assumptione carnis nostræ delicta donaret; dum ejus fit particeps

assumptione non crimiue, delens per mortem sententiam mortis, ut nova in se nostri generis creatione constitutionem decreti anterioris aboleret, cruci se permittens figi, ut maledicto crucis obliterated terrenæ damnationis maledicta confingeret omnia; et ad ultimum in homine passus, ut potestates dehonestaret, dum Deus secundum Scripturas moriturus, et in his vincendis in se fiducia triumpharet, dum immortalis ipse, neque morte vincendus pro morientium æternitate moreretur.]

Item cum exponeret verba psalmi quibus ad Deum dicitur: « Quia apud te propitiatio est (*Psal. cxxix, 4*): » [Est enim, inquit, unigenitus Dei Filius, Deus Verbum, redemptio nostra, in cuius sanguine reconciliati Deo sumus; hic est qui venit tollere peccata mundi, qui cruci suæ chirographum legis affigens, editum damnationis veteris deleuit.]

Sed et beatus Ambrosius, in expositione Epistolæ ad Ephesios, de eadem re sic dicit: [Simus itaque nos possessio Dei, et ille nobis portio in quo sunt divitiæ gloriæ hæreditatis ejus. Quis enim dives nisi solus dives qui omnia creavit? sed multo magis dives misericordia qui omnes redemit; et nos secundum carnis naturam iræ filios, et condemnationi obnoxios mutavit, quasi auctor ut simus filii pacis et charitatis. Quis enim mutare naturam potest, nisi qui creavit naturam? itaque suscitavit mortuos: et vivificatos in Christo sedere fecit in cœlestibus in ipso Domino Jesu.]

Beatus quoque Paclanus, sicut de eo in libro de Viris illustribus, beatus testatur Hieronymus, tam vita quam sermone clarus ita aperte idipsum inculcat, dicens: [Omnes aliquando gentes principibus tenebrarum, et potestatibus traditas, nunc per Jesu Christi Domini nostri victoriam liberatas. Ille est, ille qui redemit, « donans nobis omnia peccata, » sicut Apostolus dicit, « et delens quod adversum nos erat chirographum inobauditionis; quia et ipsum tulit de medio affigens illud cruci; exuens se carnem, traduxit potestates libere triumphans eas in semetipso (*Col. ii, 13, 14, 15*). » Solvit compeditos et vincula nostra dirupit, sicut David dixerat: « Dominus erigit elisos, Dominus solvit compeditos, Dominus illuminat cæcos (*Psal. cxlv, 8*). » Et iterum: « Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis (*Psal. cxv, 16, 17*). » Soluti itaque de vinculis, ubi per baptismi sacramentum ad signum Domini convenimus, diabolo et omnibus angelis ejus renuntiamus, quibus ante servivimus, ne jam illis ulterius serviamus sanguine Christi et nomine liberati. Quod si quis posthac sui oblitus et redemptionis ignarus, rursus ad angelorum servitutem, « Et infirma illa, et egena mundi elementa transierit (*Gal. iv, 9*), » antiquis illis compedibus et catenis, id est peccati vinculis alligabitur, « et sient novissima ejus deteriora prioribus (*II Petr. ii, 20*), » quia et diabolus eum quasi per fugam victum vehementius illigabit, et Christus pro eo jam pati non poterit. Quia « qui

A resurrexit a mortuis, jam non morietur (*Rom. vi, 9*), » amplius.]

Beatus etiam Leo granditer hoc et multipliciter commendans, sic dicit: [Exaltatus Jesus Christus in ligno retorsit mortem in mortis auctorem; et omnes principatus adversasque virtutes per objectionem palpabilis carnis elisit. Evacuatum est generale illud venditionis nostræ, et lethale chirographum, et pactum captivitatis in jus transit Redemptoris. Clavi illi qui manus Domini pedesque transfoderant perpetuis diabolum fixere vulneribus, et sanctorum pœna membrorum inimicarum fuit interfectio potestatum. Sic suam Christo consummante victoriam, ut in ipso et cum ipso omnes qui in eum credunt triumpharent.] Et iterum: [Tenuit, inquit, dispositam mansuetudo patientiam, et cohibita famulantium sibi angelicarum virtute legionum, hausit calicem doloris et mortis totumque supplicium transtulit in triumphum: victi sunt errores, subactæ sunt potestates, accepit novum mundus exordium, ut damnata generatio non obsesset quibus salvandis regeneratio subveniret.] Item alio loco: [Continuit, inquit, se ab impiis potestas, et ut dispositione uteretur occulta, uti noluit virtute manifesta. Nam qui mortem et mortis auctorem sua venerat passione destruere, quomodo peccatores salvos faceret, si persecutoribus repugnaret?]

Nam etiam si descenderet Christus de cruce, vos tamen hæreretis in crimine. Spreta ergo sunt vanæ insultationis opprobria, et misericordiam Domini perditam et collapsa reparantem nullæ contumeliæ, nulla convicia a propositi sui via removerunt. Offerrebat enim Domino pro salute mundi hostia singularis, et occisio Agni per tot sæcula prædicata promissionis filios in libertatem fidei transferebat; confirmabatur quoque Testamentum Novum, et Christi sanguine æterni regi scribebantur hæredes; ingrediebatur summus pontifex Sancta sanctorum, et exorandum Deum immaculatus sacerdos per velum suæ carnis intrabat. Alibi quoque de his omnibus breviter et diligenter definiens, ita dicit: [Sciens diabolus quod humanam naturam infecisset veneno, nequaquam credidit Dominum Christum primæ transgressionis exsortem, quem tot documentis didicit esse mortalem. Perstitit ergo improbus prædo et avarus exactor in eum qui nihil ipsius habebat insurgere; et dum vitiatæ originis præjudicium generale persequitur, chirographum quo nitebatur excedit, ab illo iniquitatis exigens pœnam, in quo nullam reperit culpam. Solvitur itaque pactionis antiquæ malesuada conscriptio, et « per injustitiam plus petendi, » totius debiti summa vacuatur. Fortis ille neclitit vinculis suis et omne commentum maligni in caput ipsius retorquetur. Ligato mundi principe captivitatis vasa rapiuntur. Redit in honorem suum ab antiquis contagiis purgata natura. Mors morte destruitur, nativitas nativitate reparatur, quoniam simul et redemptio aufert servitutem, et

regeneratio mutat originem, et fides justificat peccatorem.]

Sed et beatus Coelestinus eandem rem eodem sensu et eisdem pene verbis plenissime et brevissime exsequitur, dicens: [Illud etiam quod circa baptizandos in universo mundo sancta Ecclesia uniformiter agit, non otioso contemplamur intuitu, cum, sive parvuli, sive juvenes ad regenerationis veniunt sacramentum, non prius fontem vitæ adeunt quam exorcismis et exsufflationibus clericorum spiritus ab eis immundus abigatur: tunc vere appareat quomodo « Princeps mundi hujus mittatur foras (Joan. xii, 31), » et quomodo « prius alligetur fortis (Matth. xii, 29), » et deinceps vasa ejus diripiantur in possessionem translata victoris, « qui captivam ducit captivitatem, et dat dona hominibus (Psal. lxxvii, 19). »]

Jam vero beatus Augustinus tanto hinc uberius et multiplicius est locutus, quanto et major ei ac vehementior incumbat necessitas contra insurgentes tunc hæreticos Pelagianos, tanti hujus sacramenti, id est damnationis humanæ per Adam ingressæ, et liberationis ac redemptionis per Dominum Jesum Christum indultæ penitus ignaros, ipsius humanæ damnationis causas, et Dei gratiam qua sola per Christum Dominum liberamur, et divinis testimoniis et certissimis rationibus asserendi. In quadam itaque epistola ad Optatum episcopum ita loquitur (epist. 157): [Cum omnes justis, hoc est veraces Dei cultores, sive ante incarnationem, sive post incarnationem Christi nec vixerint, nec vivant, nisi ex fide incarnationis Christi, in quo est gratiæ plenitudo, profecto quod scriptum est: « Non esse aliud nomen sub cælo in quo oportet salvos fieri nos (Act. iv, 12), » ex illo tempore valet ad salvandum genus humanum, ex quo in Adam vitiatum est genus humanum: « Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur (I Cor. xv, 22). » Quia sicut in regno mortis nemo sine Adam, ita in regno vitæ nemo sine Christo. Sicut per Adam omnes peccatores, ita per Christum omnes justis homines. Sicut per Adam omnes mortales in pœna facti sunt filii sæculi, ita et per Christum omnes immortales in gratia fiunt filii Dei. Cur autem quaerantur etiam illi quos Creator voluit ad damnationem, non ad gratiam pertinere, beatus Apostolus tanto succinctorie brevitate, quanto majore auctoritate commemorat: « Deum, enim dicit, volentem ostendere iram et demonstrare potentiam suam attulisse multa in patientia vasa iræ, quæ perfecta sunt in perditionem; et ut notas faceret divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ, » quem superius dixerat « tanquam figulum luti ex eadem massa facere aliud vas in honorem, aliud vas in contumeliam (Rom. ix, 22, 23, 24). » Merito autem videretur injustum quod fiunt vasa iræ ad perditionem, si non esset ipsa universa ex Adam massa damnata. Quod ergo fiunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam pœnam; quod autem fiunt renascendo vasa

A misericordiæ pertinet ad indebitam gratiam. Ostendit ergo Deus « iram suam, » non utique animi perturbationem, sicut est quæ circa homines nuncupatur, sed justam fixamque vindictam. Quod de stirpe inobedienciæ ducitur propago peccati, atque supplicii. « Et homo natus ex muliere, » sicut in libro Job scriptum est, « brevis est vitæ, et plenus iracundiæ (Job xiv, 1, 2), » ejus enim rei vas est quæ plenus est. Unde « iræ vasa » dicuntur. « Ostendit et potentiam suam, » qua bene utitur etiam malis, multa in illis naturalia et temporalia bona largiens, eorumque malitiam ad exercendos et comparatione admonendos bonos accommodans, ut in eis discant agere gratias Deo, quod ab eis non suis meritis, quæ in eadem massa paria fuerunt, sed illius miseratione discreti sunt. Quod maxime apparet in parvulis, de quibus cum per Christi gratiam renascuntur, et istam vitam in illa tenera ætate finientes, in æternam et beatam transeunt, dici non potest quod libero discernuntur arbitrio ab aliis infantibus, qui sine hac gratia in ipsius massæ damnatione moriuntur. Si autem hi soli crearentur ex Adam, qui essent per gratiam recreandi, et præter illos, qui in Dei filios adoptantur, nulli alii homines nascerentur, lateret beneficium, quod donaretur indignis. Quia nullis ex eadem damnabili stirpe venientibus debitum supplicium redderetur, cum vero « attulit in multa patientia vasa iræ, quæ perfecta sunt in perditionem, » non solum ostendit iram et demonstravit potentiam suam redhibendo vindictam et bene utendo malis, sed etiam « notas fecit divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ. » Ita enim quid sibi præstetur discit gratiis justificatus, dum non suo merito, sed gloria largissime Dei misericordiæ discernitur a damnato eum quo eadem justitia fuerat et ipso damnandus. Tam multos autem creandos nasci voluit quos ad suam gratiam non pertinere præscivit, ut multitudine incomparabili plures sint, quam quos in sui regni gloriam filios promissionis prædestinare dignatus est: ut etiam ipsa rectorum multitudine ostenderetur, quam nullius momenti sit apud Deum justum quantalibet numerositas justissime damnatorum. Atque ut hinc quoque intelligant, qui ex ipsa damnatione redimuntur, hoc fuisse debitum massæ illi universæ, quod tam magnæ parti ejus redditum crenerent, non solum in eis, qui originali peccato multa addunt, malæ voluntatis arbitrio, verum etiam in tam multis parvulis, qui tantummodo vinculo originalis peccati obstricti sine gratia mediatoris ex hac luce rapiuntur. Tota quippe ista massa justæ damnationis reciperet debitum, nisi ex ea faceret non solum justus, sed etiam misericors « figulus alia vasa in honorem, » secundum gratiam, non secundum debitum, dum et parvulis subvenit, quorum nulla merita dici possunt, et majores prævenit, ut habere aliqua merita possint.]

Item, in libris de Civitate Dei, volens ostendere quantum nefas in illa prima prævaricatione commissum sit, et qualiter ejus merito credi debeat tota

humani generis massa damnata, ita dicit: [Quanto enim magis homo fruebatur Deo, tanto majore impietate dereliquit Deum; et factus est malo dignus æterno, qui hoc in se peremit bonum, quod esse posset æternum. Hinc est universa generis humani massa damnata: quoniam qui hoc primus admisit cum ea, quæ in illo fuerat radicata, sua stirpe punitus est: ut nullus ab hoc justo debitoque supplicio nisi misericordia et indebita gratia liberetur, atque ita dispartietur genus humanum, ut in quibusdam demonstraretur quid valeat misericors gratia in cæteris quid justa vindicta. Neque enim utriusque demonstraretur in omnibus. Quia si omnes remaneret in pœnis justæ damnationis, in nullo appareret misericors gratia. Rursus, si omnes transferrentur a tenebris in lucem, in nullo appareret veritas ultionis, in qua propterea multo plures quam in illa sunt, ut sic ostendatur quid omnibus deberetur. Quod si omnibus redderetur, justitiam vindicantis juste nemo reprehenderet, quia vero tam multis exinde liberantur, est unde agantur maximæ gratiæ gratuito muneri liberantis.]

Item ibi: [Cum ergo requiritur, inquit, quam mortem Deus primis hominibus fuerit comminatus, si ab eo mandatum transgredierentur acceptum. nec obedientiam custodirent, utrum animæ, an corporis, an totius hominis an illam quæ appellatur secunda? Respondendum est: omnes. Prima enim constat ex duabus, ex omnibus tota. Sicut enim universa terra ex multis terris et universa Ecclesia ex multis Ecclesiis constat, sic universa mors ex omnibus; quoniam prima constat duabus, una animæ, altera corporis: ut sit prima totius hominis, cum anima sine Deo, et sine corpore ad tempus pœnas luit. Secunda vero ubi anima sine Deo cum corpore pœnas æternas luit. Quando ergo dixit Deus primo illi homini, quem in paradiso constituerat de cibo vetito: « Quacunque die ederitis ex illo, morte moriemini (Gen. ii, 17), » non tantum primæ mortis partem priorem ubi anima privatur Deo, nec tantum posteriorem ubi corpus privatur anima, nec solam ipsam totam primam, ubi anima et a corpore et a Deo separata punitur, sed quidquid mortis est usque ad novissimam quæ secunda dicitur, qua est nulla posterior, comminatio illa complexa est.]

Item, cum de exordio duarum civitatum ageret, quarum una est Dei, altera diaboli, illa Dei gratia liberata, ista justa ultione damnata, in ipso statim earumdem exortu utrumque mirabiliter ostensum ita commendat, dicens: [Cum primum duæ istæ cœperunt nascendo, atque moriendo procurrere civitates, prior est natus civis hujus sæculi, posterius autem isto peregrinus in sæculo, et pertinens ad civitatem Dei gratia prædestinatus, gratia electus, gratia peregrinus deorsum, gratia civis sursum. Nam quantum ad ipsum attinet « ex eadem massa » oritur, quæ originaliter est tota damnata: sed « tanquam figulus Deus » (hanc enim similitudinem non impudenter, sed prudenter introducit Apostolus)

A « ex eadem massa fecit aliud vas in honorem, aliud in contumeliam (Rom. ix): » prius autem factum est vas in contumeliam, post vero alterum in honorem.] Jam vero, in libris de Baptismo parvulorum, tanto plura de hac re loquitur, quanto majore intentione opus erat, ut adversus præfatos hæreticos Pelagianos, et pœnam damnationis antiquæ per Adam et indulgentiam novæ redemptionis per Dominum Jesum Christum evidentius demonstraret, probaret, atque commendaret.

Ex his itaque libris hæc sunt quæ ad nostram et eorum qui legere voluerint instructionem, et confirmationem adnotanda, et proponenda credidimus. Ait ergo in primo libro (cap. 11), de hac re disputans hoc modo: [Sed « regnavit, » inquit Apostolus, « mors ab Adam usque ad Moysen (Rom. v, 14), » id est, a primo homine usque ad ipsam etiam legem, quæ divinitus promulgata est; quia nec ipsa potuit « regnum mortis » auferre. Regnum enim mortis vult intelligi, quando ita dominatur in hominibus reatus peccati, ut eos ad vitam æternam, quæ vera vita est, venire non sinat; sed ad secundam etiam, quæ pœnaliter æterna est, mortem trahat: hoc regnum mortis sola in quolibet homine gratia destruit Salvatoris quæ operata est etiam in antiquis sanctis. Ergo in omnibus « regnavit, mors ab Adam usque ad Moysen, » qui Christi gratia non adjuti sunt, ut regnum mortis in eis destrueretur, etiam « in eis, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ (ibid.), » id est, qui nondum sua et propria voluntate, sicut ille peccaverunt, sed ab illo peccatum originale traxerunt, « qui est forma futuri (ibid.); » quia in illo constituta est forma condemnationis futuris posteris, qui ejus propagine crearentur, ut ex uno omnes in condemnatione nascerentur, ex qua non liberat nisi gratia Salvatoris.]

Item (cap. 11): [In similitudine prævaricationis Adæ peccasse accipiuntur qui in illo peccaverunt, ut ei similes crearentur, sicut ex homine homines, ita ex peccatore peccatores, ex morituro morituri, damnatoque damnati.]

Item (cap. 16): [Potest proinde recte dici parvulos sine baptismo de corpore exeuntes in damnatione omnium mitissima futuros. Multum autem fallit et fallitur, qui eos in damnatione prædicat non futuros, dicente Apostolo: « Judicium ex uno delicto in condemnationem: » et paulo post, « per unum delictum in omnes homines ad condemnationem. »]

Item (cap. 20): [« Panis quem ego dedit caro mea est pro sæculi vita (Joan. vi, 54, 52). » Quis autem ambigat sæculi nomine homines significasse, qui nascendo in hoc sæculum veniunt. Nam sicut alibi ait: « Filii sæculi hujus generant et generantur (Luc. xxvi, 34). » Ac per hoc etiam pro parvulorum vita caro data est, quæ data est pro sæculi vita: et si non manducaverunt carnem filii hominis, nec ipsi habebunt vitam.]

Item (cap. 21): [Bene autem non ait, « Ira Dei » venit super eum, sed « manet super eum. » Ab hac

quippe ira, qua omnes sub peccato sumus, de qua dicit Apostolus, « Fuimus enim et nos aliquando naturaliter filii iræ, sicut et cæteri (*Ephes. II, 3*), » nulla res liberat, nisi « Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum (*Rom. VII, 25*). »]

Item (*cap. 22*) : [Tales ergo prædestinari et creati arbitror, ut qui possunt intelligant Dei gratiam, et spiritum, « qui ubi vult spirat (*Joan. III, 8*), » ob hoc omne ingenii genus in filiis misericordiæ non præterisse : itemque omne ingenii genus in gehennæ filiis præterire. « Ut qui gloriatur, in Domino gloriatur (*I Cor. I, 31*). »]

Item (*ibid.*) : [Cedamus igitur, et consentiamus auctoritati sanctæ Scripturæ, quæ nescit falli, nec fallere. Et sicut nondum natos ad discernenda merita eorum aliquid boni vel mali egisse non credimus, ita omnes sub peccato esse, quod per unum hominem intravit in mundum, et per omnes homines pertransiit, a quo non liberat nisi gratia Dei per Dominum Jesum Christum minime dubitemus. Cujus medicinalis adventus non est opus sanis, sed ægrotantibus, quia non venit vocare justos, sed peccatores (*Math. IX, 12, 13*). In cujus regnum non intrabit : « Nisi qui renatus fuerit ex aqua et spiritu (*Joan. V, 5*), » nec præter regnum ejus salutem ac vitam possidebit æternam. Quoniam qui non manducaverit carnem ejus, et qui incredulus est Filio, non habet vitam, sed ira Dei manet super eum (*Joan. III, VI*). Ab hoc peccato, ab hac ægritudine, ab hac ira Dei, cujus naturaliter filii sunt, qui etiamsi per ætatem non habent proprium, trahunt tamen originale peccatum, non liberat nisi « Agnus Dei, qui tollit peccata mundi (*Joan. I, 29*) ; » non nisi medicus, qui non venit propter ægrotos ; non nisi Salvator, de quo dictum est generi humano : « Natus est vobis hodie Salvator (*Luc. II, 11*) ; » non nisi Redemptor, cujus sanguine deletur debitum nostrum. Nam quis audeat dicere non esse Christum infantium salvatorem nec redemptorem ? Unde autem salvos facit, si nulla in eis est originalis ægritudo peccati ? Unde redimit, si non sunt per originem primi hominis venundati sub peccato ?]

Item (*cap. 26*) : [Dominum Jesum Christum non aliam ob causam in carne venisse, ac forma servi accepta factum obedientem usque ad mortem crucis (*Philip. II, 7*), nisi ut hac dispensatione misericordissimæ gratiæ omnes, quibus tanquam membris in corpore constitutis caput est, ad capessendum regnum cœlorum vivificaret, et salvos faceret, liberaret, illuminaret, et redimeret qui prius fuissent in peccatorum morte, languoribus, servitute, captivitate, tenebris constituti, sub potestate diaboli principis peccatorum. Ac sic fieret « Mediator Dei et hominum (*I Tim. II, 5*), » per quem post inimicitias impietatis nostræ, illius gratiæ pace finitas, reconciliaremur Deo in æternam vitam, ab æterna morte, quæ talibus impendebat, erepti.]

Item (*ibid.*) [Oportet parvulos egere illis beneficiis mediatoris, ut abluti per sacramentum, charitatem-

A que fidelium, ac sic incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconcilientur Deo, ut in illo vivi, ut salvi, ut liberati, ut redempti, ut illuminati fiant : Unde nisi a morte, vitiis, reatu, subjectione, tenebris peccatorum ? Quæ quoniam nulla in ea ætate per suam vitam propriam commiserant, restat originale.]

Item (*cap. 27*) : [Cum ad Zachæum Dominus esset ingressus : « Hodie, inquit, salus domui huic facta est, quoniam et iste filius est Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, et salvare quod perierat (*Luc. XIX, 9, 10*). » Hoc de ove perdita, et relictis nonaginta novem quæsitæ, et invento hoc et de drachma, quæ perierat ex decem (*Luc. XV, 4, 8*), unde oportebat, ut dicit : « prædicari in nomine ejus poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Jerusalem (*Luc. XXIV, 47*). »]

Item (*ibid.*) : [« Non » ergo, inquit, « de sanguinibus congregabo conventicula eorum (*Psal. XV, 4*) : » unus enim sanguis pro multis datus est, quo veraciter mundarentur. Denique sequitur : « Nec memor ero nominum eorum per labia mea (*ibid.*), » tanquam innovatorum. Nam nomina eorum erant prius filii carnis, filii sæculi, filii iræ, filii diaboli ; immundi, peccatores, impii, postea vero Filii Dei. Homini novo, nomen novum, canticum novum, per Testamentum Novum. Non sint ingrati homines gratiæ Dei, pusilli cum magnis, a minore usque ad majorem. Totius Ecclesiæ vox est : « Erravi sicut ovis perdita (*Psal. CXVIII, 176*). » Omnium membrorum Christi vox est : « Omnes ut oves erravimus, et ipse traditus est pro peccatis nostris (*Isa. LIII, 6*). »]

Item (*cap. 28*) : [Ipse Dominus definitivam protulit sententiam ad hæc ora obstruenda, ubi ait : « Qui mecum non est, adversus me est (*Math. XII, 30*). » Constitue igitur quemlibet parvulum : si jam cum Christo est, ut quid baptizatur ? si autem (quod habet Veritas) ideo baptizatur ut sit cum Christo, profecto non baptizatus non est cum Christo, et quia non est cum Christo adversus Christum est : neque enim ejus tam manifestam debemus, aut possumus infirmare vel immutare sententiam. Unde igitur adversus Christum, si non ex peccato ? Neque enim ex corpore et anima, quæ utraq; Dei creatura est. Porro si ex peccato, quod in illa ætate, nisi originale, et antiquum ? Una est quippe caro peccati, in qua omnes ad damnationem nascuntur : et una est caro in similitudine carnis peccati, per quam omnes a damnatione liberantur.]

Item (*ibid.*) : [Universa Ecclesia tenet, quæ adversus omnes profanas novitates vigilare debet, omnem hominem separari a Deo, nisi qui per mediatorem Christum reconciliatur Deo : nec separari quemquam, nisi peccatis intercludentibus posse. Non ergo reconciliari nisi peccatorum remissione, per unam gratiam misericordissimi Salvatoris, per unam victimam verissimi sacerdotis ; ac sic omnes filios mulieris quæ serpenti credidit, ut libidine corrumpere-

(*Gen.* III. 1-6), non liberari a corpore mortis hujus, nisi per Filium virginis quæ angelo credidit, ut sine libidine fetaretur (*Luc.* I.).]

Item (*cap.* 30). [« Nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei » Et : « Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non potest introire in regnum Dei (*Joan.* III. 3-5). » Cur enim nascatur denuo, nisi renovandus? Unde renovandus, nisi a vetustate? Qua vetustate, nisi in qua « vetus homo noster simul confixus est cum illo, ut evacuetur corpus peccati (*Rom.* VI. 6)? » aut unde imago Dei non intrat in regnum Dei, nisi impedimento prohibente peccati?]

Item (*cap.* 31) : [« Nemo, » inquit, « ascendet in cœlum, nisi qui de cœlo descendit filius hominis, qui est in cœlo (*Joan.* III. 13). » Sic, inquit, fiet generatio specialis, ut sint cœlestes homines ex terrenis, quod adipisci non potuerunt, nisi membra in ea efficiantur ut ipse ascendat qui descendit : quia « nemo ascendit, nisi qui descendit. » Nisi ergo in unitatem Christi omnes mutandi levandique concurrant, ut Christus qui descendit ipse ascendat, non aliud deputans corpus suum, id est Ecclesiam suam, quam seipsum; quia de Christo et Ecclesia verius intelligitur : « Erunt duo in carne una (*Gen.* II. 24). » De qua re ipse dixit : « Igitur jam non duo, sed una caro (*Marc.* X. 8), » ascendere omnino non poterunt; quia, « nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est in cœlo. »]

Item (*cap.* 33, 34) : [Non alienentur parvuli a gratia remissionis peccatorum : non aliter transitur ad Christum, nemo aliter potest Deo reconciliari, et ad Deum venire, nisi per Christum. Quid de ipsa forma sacramenti loquar? Vellem aliquis istorum, qui contraria sapiunt, mihi baptizandum parvulum afferret. Quid « in illo agit exorcismus, si in familia diaboli non tenetur? » Ipse certe mihi fuerat responsurus pro eodem parvulo, quem geminaret, quia pro se ille respondere non posset. Quomodo ergo dicturus erat eum renuntiare diabolo, cujus in eo nihil esset? quomodo converti ad Dominum, a quo non esset aversus? credere inter cœtera remissionem peccatorum, quæ illi nulla tribueretur? Ego quidem si contra hæc eum sentire existimarem, nec ad sacramenta cum parvulo intrare permetterem; ipse autem in hoc qua fronte ad homines, qua mente ad Deum se ferret, ignoro.]

Ex libro etiam ejusdem beati doctoris, qui *usitatus Enchiridium* appellatur, ad ejusdem rei dilucidationem hæc pauca decerpenda et adnotanda credidimus (*Enchir.* cap. 25-26). Ait namque : [Sed homo habet pœnam propriam, qua corporis morte punitus est. Mortis ei quippe supplicium Deus comminatus fuerat, si peccaret : sic eum munerans libero arbitrio, ut tamen regeret imperio, terreret exitio, atque in paradisi felicitate, tanquam in umbra vitæ, unde justitia custodita in meliora conscenderet, collocavit. Hinc post peccatum exsul effectus, stirpem quoque suam, quam peccando in se tanquam

in radice vitiaverat, pœna mortis et damnationis obstrinxit, ut quidquid prolis ex illo, et simul damnata (per quam peccaverat) conjuge per carnalem concupiscentiam, in quam inobedientiæ pœna similis retributa est, nasceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per errores doloresque diversos ad illud extremum cum desertoribus angelis vitiatoribus, et possessoribus, et consortibus suis sine fine supplicium. Sic « per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt (*Rom.* V. 12). » *Mundum* quippe appellavit eo loco Apostolus universum genus humanum.]

(*Cap.* 27.) [Ita ergo se res habebant. Jacebat in malis, vel etiamolvebatur et de malis in mala præcipitabatur totius generis humani massa damnata; et adjuncta parte eorum, qui peccaverant, angelorum, luebat impiæ desertionis dignissimas pœnas. Ad iram quippe Dei pertinet justam, quidquid cæca et indomita concupiscentia faciunt libenter mali et quidquid manifestis apertisque pœnis patiuntur inviti; non sane Creatoris desistente bonitate, et malis angelis subministrante vitam, vivacemque potentiam; quæ subministratio si auferatur, intercidit. et hominum, quamvis de propagine vitiata damnataque nascentium formare semina, et animare, ordinare membra per temporum ætates, per locorum spatia, vegetare sensus, alimenta donare. Melius enim judicavit de malis benefacere, quam mala nulla esse permittere. Etsi quidem in melius hominum reformationem nullam prorsus esse voluisset, sicut impiorum nulla est angelorum, non immerito fieret, ut natura quæ Deum deseruit, quæ præceptum sui Creatoris (quod custodire facillime posset) sua male utens potestate calcavit, atque transgressa est; quæ in se sui Conditoris imaginem ab ejus lumine contumaciter aversam violavit; quæ salubrem servitutem ab ejus legibus male libero abruptit arbitrio, universa in æternum desereretur ab eo, et pro suo merito pœnam penderet sempiternam. Plane ita faceret, si tantum justus, non etiam misericors esset, suamque misericordiam multo evidentius in indignorum potius liberatione monstraret.]

Item (*cap.* 50, 51) : [Ille unus unum peccatum misit in mundum; iste vero unus non solum illud unum, sed cuncta simul abstulit, quæ addita invenit. Unde dicit Apostolus : « Non sicut per unum peccatum, ita est et donum : nam judicium quidem ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem (*Rom.* V. 16). » Quia utique illud unum quod originaliter trahitur, etiam si solum sit, obnoxios damnationi facit : gratia vero ex multis delictis justificat hominem, qui præter illud unum, quod communiter cum omnibus originaliter traxit, sua quoque propria multa commisit. Verumtamen quod paulo post dicit (*ibid.*, 18), « Sicut per unius delictum in omnes homines ad condemnationem, ita et per unius justificationem in omnes homines ad justificationem vitæ, » satis indicat ex Adam

neminem natum, nisi damnatione detineri, et neminem, nisi in Christo renatum, a damnatione liberari.]

Item (cap. 94) : [Remanentibus itaque angelis et hominibus reprobis in æterna pœna, tunc sancti scient plenius quid boni eis contulit gratia. Tunc rebus ipsis evidentiùs apparebit quod in psalmo scriptum est : « Misericordiam et iudicium cantabo tibi, Domine (Psal. c, 1) : » quia nisi per indebitam « misericordiam » nemo liberatur ; et nisi per debitum « iudicium » nemo damnatur.]

Item (cap. 98) : [Universum genus hominum tam justo iudicio divino in apostatica radice damnatum, ut etiamsi nullus inde liberaretur, nemo recte posset Dei vituperare justitiam. Et qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione justissima derelictis ostenderetur, quid conmeruisset universa conspersio : et quo etiam istos debitum iudicium Dei duceret, nisi ejus indebita misericordia subvenisset, ut volentium de suis meritis gloriari « omne os obstruatur, et qui gloriatur, in Domino gloriatur (Rom. iii, 19). »]

A Quæ omnia ex fidelissimorum et clarissimorum Patrum disputationibus sumpta, et tanta divinorum testimoniorum, atque evidentissimarum rationum contestatione declarata atque firmata, cum ita omnino indubitanter credenda ac tenenda sint, tria quædam principaliter magna et horrenda mala, quantum intelligi datur : et in reprobis divini iudicii severitate retenta, et in electis divinæ bonitatis miseratione remissa sunt ac soluta. Manet namque in illis antiquæ et primæ prævaricationis reatus, qui in istis Christi sanguine est deletus. Manet in illis sententia æternæ damnationis, in istis soluta per gratiam redemptionis. Sunt illi in æternum divini iudicii prædestinatione damnati, isti vero in æternum divinæ misericordiæ prædestinatione salvati.

(Desunt quædam : nam et in manuscripto duo folia excisa sunt ; sed in eis nihil fere scriptum erat, ideoque nihil deesse videtur præter membrum alterum tertii mali in electis remissi.)

SANCTI REMIGII

LUGDUNENSIS EPISCOPI

SUB NOMINE ECCLESIAE LUGDUNENSIS

LIBELLUS

DE TENENDA IMMOBILITER SCRIPTURÆ VERITATE,

ET

SS. ORTHODOXORUM PATRUM AUCTORITATE FIDELITER SECTANDA.

CAPUT PRIMUM.

Origo hæreseos ex contemptu Scripturæ sacræ et sanctorum Patrum.

Inter omnia pericula, et innumeras calamitates, atque miseras quibus Ecclesia hujus regni terribili et occulto Dei iudicio incessanter affligitur atque vastatur, ita ut regni unitas sit discissa ac dilacerata, sacerdotum generalia et saluberrima concilia intermissa, legum severitas et iudicium vigilantia subtracta, specialis doctrinæ studia, quibus fides et scientia Dei quotidie enutriti ac proficere debuit, pene ubique extincta ; exortum est magis dolendum ac lugendum malum, ut videlicet, contempta veritate Scripturarum sacrarum, calcata auctoritate beatissimorum atque orthodoxorum Patrum, per quos Ecclesia Dei edificatur et illustratur, præsumant aliqui etiam de rebus præcipue ad fidem pertinentibus ex proprii sensus temeraria præsumptione, quæ apertissime contraria sunt divinæ veritati, et

C ipsi docere, et aliis tenenda statuere atque conscribere ; cum et ipse omnipotens Deus speculatori, id est unicuique pastori Ecclesiæ, ea sola quæ ab ipso audierit annuntianda præcipiat, dicens : « Speculatorem te dedi domui Israel : et audies ex ore meo verbum, et annuntiabis eis ex me (Ezech. iii, 17) ; » et B. apostolus Petrus similiter contestetur et dicat : « Si quis loquitur, quasi sermones Dei (I Petr. iv, 11) ; » et B. Paulus idipsum admoneat et inculcet dicens : « Doctrinis variis, et peregrinis nolite abduci (Heb. xiii, 9). » Hujusmodi enim doctrinæ variæ atque peregrinæ, in quibus non est unitas veritatis, sed introductio diversi et profani erroris, significantur in lege Moysi per varia genera leprarum, quæ non solum cæteras corporis partes contaminant atque corrumpunt, sed etiam in capite et barba germinant, cum vel de ipso Domino Jesu Christo, vel de veris apostolicis atque ecclesiasticis, qui ei principaliter adhærent et faciem ejus ornant, indignum aliqui